

Wij hebben
allemaal
rechten!

HANDLEIDING

Wij hebben allemaal rechten!

Kinderen hebben rechten. Ze hebben recht op een eigen naam en identiteit. Op een dak boven hun hoofd en een eigen plekje. Op onderwijs, op rust en ontspanning. En op nog veel meer. In 1989 werd er goed nagedacht over de rechten van kinderen en werden ze vastgelegd in het Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Kortweg: het Kinderrechtenverdrag.

Het is belangrijk dat iedereen weet waar kinderen recht op hebben. Volwassenen, maar zeker ook de kinderen zelf. Meer zelfs: het is de taak van volwassenen om kinderen hierover te informeren, zoals ook in artikel 42 van het Verdrag wordt aangegeven. Op hun niveau, weliswaar.

In dit lespakket reiken we jou tips en handvatten aan om de kinderrechten bespreekbaar en begrijpbaar te maken voor de kinderen in jouw klas.

Doelpubliek: dit materiaal is bedoeld voor kinderen uit de derde kleuterklas en de eerste graad van het lager onderwijs.

Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind

Achtergrondinformatie voor de leerkracht

UNICEF werd opgericht in 1946, in de nasleep van de Tweede Wereldoorlog. UNICEF, ook genaamd het 'United Nations Children's Fund', had als oorspronkelijk doel alle kinderen te helpen die het slachtoffer waren van het oorlogsgeweld tijdens WO II.

In de afgelopen decennia heeft UNICEF ervoor gezorgd dat de rechten van miljoenen kinderen in meer dan 190 landen gerespecteerd werden. UNICEF zorgt ervoor dat kinderen die in oorlog leven beschermd worden tegen geweld, dat kinderen overal ter wereld onderwijs krijgen, dat ze goed verzorgd worden enzovoort. Dat doet UNICEF niet alleen. De organisatie werkt daarvoor samen met andere organisaties, regeringen, leerkrachten, ouders, en de kinderen en jongeren zelf.

Alle kinderen ter wereld hebben dezelfde rechten. Die werden in 1989 officieel vastgelegd in het Kinderrechtenverdrag. Dat verdrag werd door bijna alle landen ter wereld geratificeerd. Wat er precies in dat verdrag staat, kun je op de [website van UNICEF](#) in kindvriendelijke taal nalezen. UNICEF komt op voor de rechten van ieder kind. Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind is dan ook de rode draad door alles wat UNICEF doet. De organisatie wil ervoor zorgen dat ieder kind een goede start krijgt in het leven, degelijk basisonderwijs kan volgen, en kan opgroeien in een gezonde en veilige omgeving. Daarvoor werkt ze rond vijf domeinen, die onderling met elkaar verbonden zijn en die belangrijk zijn voor een goede ontwikkeling: gezondheid; onderwijs; bescherming; milieu en klimaat; sociale bescherming.

Kinderen die het gevoel hebben dat hun rechten niet gerespecteerd worden, kunnen dat op verschillende manieren kenbaar maken. Ze kunnen terecht bij volwassenen die ze vertrouwen op school of thuis. Hebben zij hier geen toegang toe, dan kunnen ze terecht bij het [JAC, Awel](#) of kunnen ze contact opnemen met de klachtenlijn van het [Kinderrechtencommissariaat](#). Die laatste organisatie ziet toe op de naleving van kinderrechten in Vlaanderen. Daarvoor luisteren ze naar kinderen, jongeren, hun ouders en andere volwassenen die met kinderen werken. Op verschillende manieren zetten ze zich in om de stem van kinderen en jongeren maximaal te laten weerklinken.

Tips op kindermaat

We haalden eerder al aan dat het belangrijk is dat kinderen zich ervan bewust zijn dat ze rechten hebben én dat ze weten wat het Kinderrechtenverdrag inhoudt. Jij als leerkracht kunt daarin een belangrijke rol spelen. We geven je graag een aantal tips om de kinderrechten in begrijpbare taal uit te leggen aan je leerlingen.

- Werk visueel. Gebruik foto's en tekeningen die de kinderrechten kunnen verduidelijken.
- Verzamel de kinderen in een kring en vertel verhalen. Er zijn heel wat verhalen te vinden die je kunt linken aan een of meerdere kinderrechten. Grasduin maar eens in de rekken van de lokale bibliotheek. Er zijn ook boeken over de kinderrechten, speciaal voor kinderen. Werk je samen met collega's en/of kun je rekenen op een extra paar handen in de klas? Dan kun je toneeltjes inzetten waarin je de kinderrechten aan bod laat komen. Of haal de poppenkastpoppen boven.

- Bekijk samen met de kinderen het [filmpje](#) waarin de kinderrechten op kindniveau worden uitgelegd. Het filmpje is ook beschikbaar met audiodescriptie en met gebarentaal.

Aan de slag met het materiaal

In dit lespakket vind je een aantal materialen die je kunt inzetten in de klas om dieper in te gaan op het thema 'Kinderrechten':

- een kaartspel met bijbehorende spelregels;
- een activiteitenboekje met speelse opdrachten rond de kinderrechten.

De materialen kunnen los van elkaar in de eigen klaspraktijk ingezet worden. Vooral het kaartspel heeft begeleiding en extra ondersteuning nodig van een volwassene. Met het activiteitenboekje kunnen de kinderen zelfstandig aan de slag gaan.

In het onderstaande lesschema geven we je een voorbeeld van hoe je de materialen tijdens een les rond de kinderrechten kunt inzetten.

Oriëntatie

Voorzie vooraf een aantal prenten (foto's, tekeningen) van voorwerpen en activiteiten die herkenbaar zijn voor de kinderen: brood, frietjes, groenten, fruit, spelen, naar school gaan, fietsen, een kinderkamer, een huis, speelgoed, een klaslokaal, een auto, lezen enzovoort. Druk de prenten op voldoende groot formaat af (minstens A5) en verspreid ze voor aanvang van de activiteit in het midden van de kring.

Verzamel de kinderen in de kring en vraag hun: 'Wat heeft een kind nodig?' Laat elk kind één prent uitkiezen en kort vertellen waarom het die prent gekozen heeft.

Sluit het oriëntatiemoment af door te vertellen dat er ooit al mensen hebben vergaderd om na te denken over wat kinderen nodig hebben. Ze hebben een lange lijst gemaakt, die ze hebben opgeschreven in een verdrag: het Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Zeg dat bijna alle landen in de wereld dat verdrag ondertekend hebben, wat betekent dat ze hebben beloofd om hun best te doen om alle kinderen alles te geven waar ze recht op hebben.

LESFASE 1 • 15 min. + nabespreking

Bekijk samen met de kinderen het [filmpje over de kinderrechten](#) en bespreek daarna de inhoud van het filmpje. Daarbij kun je deze vragen stellen:

- Wie woont er allemaal bij Viz?
- Wat zijn 'rechten'?
- Wie heeft er rechten?
- Wie moet de rechten van kinderen kennen?
- Welke kinderrechten hebben Viz, Zooko en Leepa uitgelegd in het filmpje?
- Ben jij blij dat de kinderrechten er zijn? Waarom?

LESFASE 2 • 3 x 15 min. + 5 min. doorschuiftijd

Verdeel de klas in 3 groepen. Zet elke groep aan het werk met een van de onderstaande activiteiten:

- Laat 1 groepje het kaartspel spelen volgens de bijgevoegde spelregels. Begeleid het spel, zodat de kinderen zich kunnen concentreren op de inhoud die aangeboden wordt tijdens het spel en het gesprek dat naar aanleiding daarvan ontstaat.
 - Zitten er anderstalige leerlingen in de klas? Dan kun je ze ondersteunen tijdens het spel door mee te spelen. Je kunt ook gebruikmaken van hulpmiddelen (bv. een vertaalapp). Probeer de leerlingen ondanks de taalbarrière zoveel mogelijk te betrekken in het gesprek dat ontstaat naar aanleiding van het spel.
- Zet 1 groepje zelfstandig aan het werk met het activiteitenboekje.
 - Leerlingen die minder zelfstandig kunnen werken, kun je in heterogene groepjes laten samenwerken en/of laten ondersteunen door een buddy.
 - Anderstalige leerlingen kun je laten werken onder leiding van een andere leerkracht (zorgleerkracht, co-teacher ...). Als je de leerlingen liever zo zelfstandig mogelijk laat werken, kun je de opdrachten in het activiteitenboekje zelf vertalen naar de moedertaal of de taal waarmee je onderling communiceert. Het activiteitenboekje is ook beschikbaar in het Frans.
 - Je kunt ook picto's gebruiken om de opdrachten te ondersteunen.
- Laat 1 groepje samenwerken aan een beeldende opdracht: een kinderrechten-poster of een slinger van tekeningen. Hoe je de opdracht precies invult, bepaal je zelf. Zo kun je rekening houden met de samenstelling van de klas, de beschikbare tijd en het beschikbare materiaal. We geven je graag enkele suggesties:
 - Druk [kleurplaten van de kinderrechten](#) af en laat de leerlingen een recht inkleuren.
 - Laat de leerlingen prentjes zoeken en op een blad kleven die een link hebben met de verschillende kinderrechten. Laat hen zo een grote collage maken.

Als alle groepjes deze opdracht uitgevoerd hebben, kun je de resultaten van de leerlingen samenvoegen tot een grote poster, die je kunt tentoonstellen in de klas of school.

Laat de groepjes doorschuiven, zodat ze alle opdrachten uitgevoerd hebben aan het einde van de activiteit.

LESFASE 3 • 10 - 20 min.

Organiseer een nabespreking van de activiteiten:

- Bespreek het kaartspel dat de leerlingen gespeeld hebben. Wat hebben ze eruit onthouden? Wat vonden ze boeiend? Wat vonden ze leuk? Wat vonden ze moeilijk?
- Overloop de opdrachten in het activiteitenboekje en sta telkens even stil bij het Kinderrecht dat in elke opdracht in de kijker staat.
- Bekijk en bespreek de poster die de kinderen samen gemaakt hebben.

LESFASE 4 • 10 min.

Houd een klasgesprek over de kinderrechten. Daarbij kun je deze vragen stellen:

- Over welke rechten hebben we geleerd?
- Welk kinderrecht vind je het belangrijkste? Waarom?
- Stel: de lijst met kinderrechten kan worden aangevuld. Welk recht stel jij dan voor? Waarom?

REFLECTIE • 15 min.

Verzamel de kinderen opnieuw in de kring en verspreid de prenten van het oriëntatiemoment weer in het midden. Laat alle kinderen een prent uitkiezen en vertellen bij welk recht die volgens hen hoort. Bespreek telkens met de hele klasgroep.

Het Kinderrechtencommissariaat

Het Kinderrechtencommissariaat ziet toe op de naleving van kinderrechten in Vlaanderen. Het is belangrijk dat de kinderen weten dat ze steeds bij iemand terecht kunnen wanneer ze vinden dat hun rechten geschonden worden.

Reflecteren

Laat de kinderen zich inleven in de situatie van kinderen van wie de rechten geschonden worden. Verzamel de kinderen in de kring en stel vragen. Begin elke vraag met 'Wat als ...' en laat de kinderen vrij reageren. Trek het gesprek open en vraag door.

Voorbeeldvragen:

- Wat als je ziek bent en er is niemand om voor je te zorgen?
- Wat als er geen school was om naartoe te gaan?
- Wat als je zou moeten werken in plaats van naar school te gaan?
- Wat als je geen eigen bed zou hebben om in te slapen?
- Wat als je niet veilig bent in je eigen huis?
- Wat als je elke dag frietjes zou eten?
- Wat als je nooit fruit zou kunnen eten?
- Wat als ... (vul zelf verder aan)?

Als je dit nog verder wilt opentrekken, kun je de leerlingen zelf laten aanvullen met een 'Wat als ...?'-vraag en hen op elkaars vragen laten reageren. Wees wel voorzichtig met de vragen; bepaalde onderwerpen liggen voor sommige kinderen gevoelig, kunnen emoties opwekken of stress veroorzaken.

De Kinderrechtenrap

Beluister de [Kinderrechtenrap van Kapitein Winokio](#) samen met de kinderen. Hierbij kun je verschillende activiteiten organiseren:

- Leer het lied aan en zing het samen. Tip: op YouTube vind je ook een karaokeversie van het lied.
- Bedenk samen met de kinderen bijbehorende gebaren, die je tijdens het zingen uitvoert.
- Laat de kinderen op zoek gaan naar de verschillende kinderrechten in de liedtekst.

De Kinderrechtenboot

Op schoolforrights.be/kinderrechtenschoolboot vind je een interactieve afbeelding van de Kinderrechtenboot. Laat de kinderen de tekening bekijken en laat hen eerst vrij reageren: wat zien ze, wat herkennen ze, wat doet aan de kinderrechten denken ... Ga daarna op ontdekking. Als je een digibord hebt, kun je de kinderen telkens zelf een fragment van de boot laten aanduiden, waarna je de bijbehorende vragen stelt. De vragen zetten de kinderen verder aan het denken over de kinderrechten, in het bijzonder over de rechten in hun eigen leven en in dat van de kinderen rondom hen.

Sharing is caring

We vinden het heel fijn om te zien wat er leeft bij de kinderen als het over de kinderrechten gaat. Deel dus gerust de posters die de kinderen gemaakt hebben, foto's van activiteiten en ander leuks met ons! Tag [@unicefbelgium](#) voor Instagram, [@unicefinbelgium](#) voor Facebook of stuur ons je creatie via edu@unicef.be. Opgelet: vraag steeds toestemming aan ouders en kinderen voor je beelden deelt!

Digi-tips

Als je dit onderwerp nog verder wilt uitdiepen, vind je op de volgende websites meer info.

www.unicef.be

Op de website van UNICEF vind je meer informatie over de doelen en de activiteiten van UNICEF op het niveau van volwassenen. Op unicef.be/nl/kinderrechteneducatie vind je informatie over kinderrechteneducatie en handige lesmaterialen.

Op de kinderwebsite kids.unicef.be staat alle informatie over de kinderrechten op kindniveau en leuke filmpjes en educatieve spelletjes om dit thema verder te behandelen.

www.schoolorrights.be

Op deze website vind je naast informatie over de kinderrechten een databank met downloadbaar en online lesmateriaal van verschillende kinderrechtenorganisaties.

www.kinderrechten.be

Dit is de website van het Kinderrechtencommissariaat. Je vindt er informatie over wat het Kinderrechtencommissariaat precies doet en een lesmap 'Filosoferen over kinderrechten' met lestitips en -materialen om het thema uit te breiden. Verder vind je hier ook themadossiers en jaarverslagen.

Kinderrechten op www.klascement.net

Heel wat leerkrachten ontwikkelden prachtige en handige leermiddelen rond de kinderrechten en deelden dat op Klascement. Dankzij de filters kun je heel gericht zoeken naar materialen.

EINDTERMEN EN LEERPLANDOELEN

KLEUTERAFDELING - DERDE KLEUTERKLAS

Decretale ontwikkelingsdoelen

Mens en maatschappij - Mens

- 1.2 De kleuters kunnen in een eenvoudige taal een recent gebeurde situatie waarbij zij betrokken waren in dialoog met een volwassene, beschrijven en vertellen hoe zij zich daarbij voelden.
- 1.6 De kleuters weten dat mensen eenzelfde situatie op een verschillende wijze kunnen ervaren en er verschillend op kunnen reageren.
- 1.9 De kleuters kennen en begrijpen omgangsvormen, leefregels en afspraken die van belang zijn voor het samenleven in een groep.

Mens en maatschappij - Maatschappij

- 2.6 De kleuters kunnen met concrete voorbeelden illustreren dat mensen die samenleven, zich organiseren via regels waaraan iedereen zich moet houden.
- 2.7 De kleuters weten dat er mensen zijn die waken over het naleven van regels in elke samenleving.

KATHOLIEK ONDERWIJS VLAANDEREN (KOV) - ZILL

Oriëntatie op de samenleving

OWsa7

Het nut en het belang ervaren, onderzoeken en illustreren van instellingen, organisaties en verenigingen die de kwaliteit van het samenleven bevorderen.

- Ervaren hoe mensen uit de eigen omgeving zorg dragen voor elkaar en zich kunnen verenigen - weten dat er in elke samenleving mensen zijn die toezicht houden op het naleven van de regels in de samenleving.

OWsa8

Het belang van de fundamentele rechten van de mens en de rechten van het kind illustreren en daarbij ervaren en inzien dat rechten en plichten complementair zijn.

- Inzien dat sommige regels zo belangrijk zijn dat ze wet worden - wetten illustreren.

Socio-emotionele ontwikkeling

Relationele vaardigheden

SErv4

Bewust sociale rollen opnemen die zowel het individueel als het groepsbelang ten goede komen in diverse situaties en contexten.

Hulp vragen en aanvaarden

- Nabijheid verdragen - genieten van sfeer, contact en zorg - zich laten helpen.
- Tonen wanneer men hulp nodig heeft - gericht hulp vragen, na het eerst lang genoeg zelf te hebben geprobeerd - wat iemand voor hen doet niet zomaar vanzelfsprekend vinden - ingaan op een voorstel van anderen die je willen helpen.
- Signalen geven waaruit anderen kunnen afleiden dat hulp nodig is - hulp van anderen aanvaarden.
- Op een gepaste wijze hulp vragen als iets niet alleen lukt - iemand bedanken als reactie op hulp of nabijheid - veiligheid opzoeken - eigen wensen en verlangens uiten - op een beleefde wijze vragen om iets te mogen gebruiken.

Opkomen voor zichzelf en zich weerbaar opstellen

- 'Ja' en 'neen' durven zeggen - een eigen mening geven - waar nodig weerstand kunnen bieden.
- Op een adequate manier en in een vertrouwde omgeving opkomen voor zichzelf - signalen geven die voor anderen begrijpelijk en aanvaardbaar zijn.

Socio-emotionele ontwikkeling

Omgaan met gevoelens en behoeften

SEgb1

Gevoelens en behoeften bij zichzelf en anderen beleven, aanvaarden, herkennen en in taal uitdrukken.

- De eigen fysieke, emotionele, sociale en spirituele basisbehoeften ontdekken.
- Zich bewust worden van de eigen kwetsbaarheid en die van de ander - begrijpen dat al dan niet voldane behoeften aan de basis liggen van gevoelens.

SEgb3

Zoeken naar mogelijkheden om, in respect voor zichzelf en de ander, aan eigen behoeften en die van anderen tegemoet te komen.

- Opkomen voor eigen behoeften - afwegen in welke mate de eigen behoeften die van anderen respecteren of geweld aandoen - in respect voor zichzelf en anderen handelen.
- Meerdere oplossingen bedenken om in een bepaalde situatie aan eigen behoeften en die van anderen tegemoet te komen.

Socio-emotionele ontwikkeling

Inlevingsvermogen

SEiv1

Zich inleven in anderen, andere standpunten en situaties, zonder de eigen identiteit te verliezen.

- Zich inleven in anderen in situaties die dicht bij de eigen belevingswereld liggen - ervaren hoe men eenzelfde situatie op dezelfde wijze of anders kan beleven en er verschillend op kan reageren.
- Ervaren hoe eenzelfde situatie verschillende gevoelens en gedachten kan oproepen - zich verplaatsen in het standpunt van een ander - meeleven met een ander - zich inleven in de ander.

Ontwikkeling van een innerlijk kompas

Waardegevoeligheid en normbesef

IKwn1

Gevoelig zijn voor wat zinvol, goed, schoon, waardevol ... is voor zichzelf én voor anderen. Een persoonlijk geweten ontwikkelen.

- Ontdekken wat je zelf als goed en zinvol beleeft - vanuit die ervaringen ontdekken wat goed en zinvol is om te doen - zich uitgenodigd voelen (door anderen, door de Andere, een diepere dimensie van het leven ...) om goede, zinvolle dingen te doen.
- Het goede verkennen in verschillende vormen - onderscheid maken tussen goed en kwaad op basis van de achterliggende intentie en dit benoemen - gaandeweg genuanceerder denken over goed en kwaad.

OVSG

W.O. - Mens

- WO-MNS-SC-1.1.3 De leerlingen kunnen in een eenvoudige taal een recent gebeurde situatie waarbij zij betrokken waren, in dialoog met een volwassene beschrijven en zeggen hoe zij zich daarbij voelden.
- WO-MNS-SC-1.2.2 De leerlingen beseffen dat personen dezelfde situaties op een verschillende wijze kunnen ervaren en er verschillend op kunnen reageren.
- WO-MNS-SC-1.3.5 De leerlingen kennen en begrijpen omgangsvormen, leefregels en afspraken die van belang zijn voor het samenleven in een groep.
- WO-MNS-SV-2.2.1 De leerlingen durven en kunnen iemands hulp invoeren.
- WO-MNS-SV-2.2.2 De leerlingen kunnen zich laten helpen.
- WO-MNS-SV-2.3.4 De leerlingen kunnen een gevoeligheid tonen voor de behoeften van anderen.
- WO-MNS-SV-2.4.2 De leerlingen kunnen en durven voor hun eigen meningen en wensen op een begrijpbare en aanvaardbare wijze opkomen.
- WO-MNS-SV-2.7.2 De leerlingen kunnen hun afkeuring op een gepaste wijze laten blijken bij een onrechtvaardige situatie.
- WO-MNS-SV-2.8.3 De leerlingen durven voor hun mening op een aanvaardbare manier opkomen.

W.O. - Maatschappij

- WO-MAA-PJV-5 De leerlingen kunnen met concrete voorbeelden illustreren dat mensen die samenleven zich organiseren via regels waaraan iedereen zich moet houden.
- WO-MAA-PJV-10 De leerlingen weten dat ze rechten hebben, maar ook plichten.
- WO-MAA-PJV-11 De leerlingen weten dat rechten en plichten niet overal dezelfde zijn.

GO!

W.O. - Mens en maatschappij

- 3.1.1.1 Voor zichzelf opkomen door signalen te geven die voor anderen begrijpelijk en aanvaardbaar zijn.
- 3.1.1.2 In concrete situaties voldoende zelfvertrouwen in eigen mogelijkheden tonen.
- 3.1.1.3 In een niet-conflictgeladen situatie eigen indrukken, gevoelens, verlangens, gedachten en waarderingen spontaan uitdrukken.
- 3.1.1.7 Gevoelens als bang, blij, boos of verdrietig zijn bij zichzelf onderkennen en die op een eenvoudige wijze uitdrukken.
- 3.1.1.9 In een eenvoudige taal een recent gebeurde situatie waarbij zij betrokken waren in dialoog met een volwassene, beschrijven en vertellen hoe zij zich daarbij voelden.
- 3.1.1.10 Tonen in hun omgang met anderen een gevoeligheid voor de behoeften van de ander.
- 3.1.1.11 Met eigen woorden aangeven dat mensen eenzelfde situatie op een verschillende wijze kunnen ervaren en er verschillend op kunnen reageren.
- 3.1.1.14 Tonen in de dagelijkse omgang dat ze solidariteit en zorg opbrengen voor iemand anders.
- 3.1.2.9 Omgangsvormen, leefregels en afspraken die van belang zijn voor het samenleven in een groep verwoorden.
- 3.1.2.15 Voorbeelden geven van mensen die waken over het naleven van regels.

LAGERE SCHOOL - EERSTE GRAAD

Eindtermen

Mens en maatschappij - Mens

- 1.2. De leerlingen kunnen beschrijven wat ze voelen en wat ze doen in een concrete situatie en kunnen illustreren dat zowel hun gedrag als hun gevoelens situatiegebonden zijn.
- 1.4. De leerlingen kunnen in concrete situaties verschillende manieren van omgaan met elkaar herkennen, erover praten en aangeven dat deze op elkaar inspelen.
- 1.5. De leerlingen tonen de bereidheid zich te oefenen in omgangswijzen met anderen waarin ze minder sterk zijn.

Mens en maatschappij - Maatschappij

- 2.3. De leerlingen kunnen met een zelfgekozen voorbeeld het nut en het belang aangeven van een collectieve voorziening waarvoor de overheid zorg draagt.
- 2.13. De leerlingen kunnen het belang illustreren van de fundamentele Rechten van de Mens en de Rechten van het Kind. Ze zien daarbij in dat de rechten en plichten complementair zijn.

KATHOLIEK ONDERWIJS VLAANDEREN (KOV) - ZILL

Oriëntatie op de samenleving

OWsa7

- Het nut en het belang ervaren, onderzoeken en illustreren van instellingen, organisaties en verenigingen die de kwaliteit van het samenleven bevorderen.
- Onderzoeken en vaststellen hoe beleidsmakers verantwoordelijkheid opnemen voor de samenleving door het organiseren van: gezondheidszorg, onderwijs, nutsvoorzieningen, mobiliteit, cultuur, maatschappelijk werk ... - voorbeelden geven van mogelijkheden die in de samenleving bestaan voor de zorg en opvang van bejaarde mensen en mensen met een beperking of handicap
- vormen van toezicht, controle en bescherming erkennen en herkennen: politie, brandweer, civiele bescherming, inspectie ...

OWsa8

- Het belang van de fundamentele rechten van de mens en de rechten van het kind illustreren en daarbij ervaren en inzien dat rechten en plichten complementair zijn.
- Inzien dat sommige regels zo belangrijk zijn dat ze wet worden - wetten illustreren.

Socio-emotionele ontwikkeling

Relationele vaardigheden

SErv4

Bewust sociale rollen opnemen die zowel het individueel als het groepsbelang ten goede komen in diverse situaties en contexten.

Hulp vragen en aanvaarden

- Signalen geven waaruit anderen kunnen afleiden dat hulp nodig is - hulp van anderen aanvaarden
 - op een gepaste wijze hulp vragen als iets niet alleen lukt - iemand bedanken als reactie op hulp of nabijheid - veiligheid opzoeken - eigen wensen en verlangens uiten - op een beleefde wijze vragen om iets te mogen gebruiken.

Opkomen voor zichzelf en zich weerbaar opstellen

- Op een adequate manier en in een vertrouwde omgeving opkomen voor zichzelf - signalen geven die voor anderen begrijpelijk en aanvaardbaar zijn.

Socio-emotionele ontwikkeling

Omgaan met gevoelens en behoeften

SEgb1

Gevoelens en behoeften bij zichzelf en anderen beleven, aanvaarden, herkennen en in taal uitdrukken.

- De eigen fysieke, emotionele, sociale en spirituele basisbehoeften ontdekken.
- Zich bewust worden van de eigen kwetsbaarheid en die van de ander - begrijpen dat al dan niet voldane behoeften aan de basis liggen van gevoelens.

SEgb3

Zoeken naar mogelijkheden om, in respect voor zichzelf en de ander, aan eigen behoeften en die van anderen tegemoet te komen.

- Opkomen voor eigen behoeften - afwegen in welke mate de eigen behoeften die van anderen respecteren of geweld aandoen - in respect voor zichzelf en anderen handelen.
- Meerdere oplossingen bedenken om in een bepaalde situatie aan eigen behoeften en die van anderen tegemoet te komen.

Socio-emotionele ontwikkeling

Inlevingsvermogen

SEiv1

Zich inleven in anderen, andere standpunten en situaties, zonder de eigen identiteit te verliezen.

- Zich inleven in anderen in situaties die dicht bij de eigen belevingswereld liggen - ervaren hoe men eenzelfde situatie op dezelfde wijze of anders kan beleven en er verschillend op kan reageren.
- Ervaren hoe eenzelfde situatie verschillende gevoelens en gedachten kan oproepen - zich verplaatsen in het standpunt van een ander - meeleven met een ander - zich inleven in de ander.

Ontwikkeling van een innerlijk kompas

Waardegevoeligheid en normbesef

IKwn1

- Gevoelig zijn voor wat zinnig, goed, schoon, waardevol ... is voor zichzelf én voor anderen. Een persoonlijk geweten ontwikkelen.
- Het goede verkennen in verschillende vormen - onderscheid maken tussen goed en kwaad op basis van de achterliggende intentie - en dit benoemen - gaandeweg genuanceerder denken over goed en kwaad.

OVSG

W.O. - Mens

WO-MNS-SC-1.1.6	De leerlingen kunnen beschrijven wat ze voelen in een concrete situatie en kunnen illustreren dat hun gevoelens situatiegebonden zijn.
WO-MNS-SC-1.1.7	De leerlingen kunnen beschrijven wat ze doen in een concrete situatie en kunnen illustreren dat hun gedrag situatiegebonden is.
WO-MNS-SC-1.1.8	De leerlingen hebben op basis van concrete ervaringen een gedifferentieerd beeld over wat ze zelf kunnen.
WO-MNS-SC-1.2.1	De leerlingen kunnen bij de andere(n) gevoelens van bang, blij, boos en verdrietig zijn, herkennen en meeleven in dit gevoel.
WO-MNS-SC-1.3.1	De leerlingen kunnen een sociale probleem- of conflictsituatie onderkennen.
WO-MNS-SC-1.3.3	De leerlingen beseffen dat regels en afspraken situatiegebonden kunnen zijn.
WO-MNS-SV-2.1.2	De leerlingen kunnen een ander in moeilijkheden bijstaan.

- WO-MNS-SV-2.2.1 De leerlingen durven en kunnen iemands hulp inroepen.
- WO-MNS-SV-2.2.2 De leerlingen kunnen zich laten helpen.
- WO-MNS-SV-2.4.2 De leerlingen kunnen en durven voor hun eigen meningen en wensen op een begrijpbare en aanvaardbare wijze opkomen.
- WO-MNS-SV-2.7.3 De leerlingen kunnen anderen (ook volwassenen) op een beleefde wijze meedelen wat zij volgens hen verkeerd doen.
- WO-MNS-SV-2.7.6 De leerlingen kunnen kritisch nadenken over bepaalde maatschappelijke toestanden.
- WO-MNS-SV-2.8.3 De leerlingen durven voor hun mening op een aanvaardbare manier opkomen.

W.O. - Maatschappij

- WO-MAA-SEV-20 De leerlingen weten dat er collectieve voorzieningen zijn waarvoor de overheid geheel of gedeeltelijk zorg draagt, zoals wegennet, openbaar vervoer, rijkswacht, post, onderwijs ...
- WO-MAA-PJV-17 De leerlingen kunnen enkele Rechten van het Kind met een voorbeeld illustreren.
- WO-MAA-PJV-19 De leerlingen kunnen met voorbeelden illustreren dat in onze wereld niet altijd en overal de Rechten van de Mens en het Kind gerespecteerd worden.

GO!

W.O. - Mens en maatschappij

- 3.1.1.1 Voor zichzelf opkomen door signalen te geven die voor anderen begrijpelijk en aanvaardbaar zijn.
- 3.1.1.2 In concrete situaties voldoende zelfvertrouwen in eigen mogelijkheden tonen.
- 3.1.1.3 In een niet-conflictgeladen situatie eigen indrukken, gevoelens, verlangens, gedachten en waarderingen spontaan uitdrukken.
- 3.1.1.7 Gevoelens als bang, blij, boos of verdrietig zijn bij zichzelf onderkennen en die op een eenvoudige wijze uitdrukken.
- 3.1.1.9 In een eenvoudige taal een recent gebeurde situatie waarbij zij betrokken waren in dialoog met een volwassene, beschrijven en vertellen hoe zij zich daarbij voelden.
- 3.1.1.10 Tonen in hun omgang met anderen een gevoeligheid voor de behoeften van de ander.
- 3.1.1.11 Met eigen woorden aangeven dat mensen eenzelfde situatie op een verschillende wijze kunnen ervaren en er verschillend op kunnen reageren.
- 3.1.1.14 Tonen in de dagelijkse omgang dat ze solidariteit en zorg opbrengen voor iemand anders.
- 3.1.2.9 Omgangsvormen, leefregels en afspraken die van belang zijn voor het samenleven in een groep verwoorden.
- 3.1.2.15 Voorbeelden geven van mensen die waken over het naleven van regels.
- 3.1.2.17 Opkomen voor eigen rechten en de rechten van anderen en actief naleven en bewaken van de eigen plichten en de plichten van anderen op het niveau van het samenleven in de klas en de school.
- 3.1.2.18 Met eigen woorden uitleggen dat rechten en plichten complementair zijn.
- 3.1.2.19 Enkele voorbeelden opsommen van fundamentele mensen- en kinderrechten.

Educatief pakket in opdracht van UNICEF België @Uitgeverij Averbode, 2023
Postbus 54, 3271 Averbode
Tekst: Marlies Scheveneels
Vormgeving: Els Vandervoort
Eindredactie: Natacha Hinoul
DD7964 – 2023

Kaartspel en activiteitenboekje oorspronkelijk uitgegeven door het Koreaans comité voor UNICEF (UNICEF Korea), 28 maart 2022.

Ontwikkeld door Sunyoung Hwang; Jina Lee; Heejin Lee
(Child Rights Education Team, UNICEF Korea).

Nagelezen door Sung-ae Kim, Daegu University; Ji-eon Kim, Baewha Women's University;
Seung-ha Lee, Chung-ang University. Bewerkt en ontworpen door ARTOY.

Nederlandse versie aangepast door UNICEF België.
www.unicef.org/child-rights-convention

Het materiaal is het werk van UNICEF België.
Ongeoorloofde reproductie, duplicatie en distributie zijn verboden.
© UNICEF België 2023

België
partner in ontwikkeling

unicef voor ieder kind

uitgeverij
averbode